

Womhaj Bóh!

Czytło 13.
1. hapr.

Łétnik 4.
1894.

Szerbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ło kóždy łobotu w Śsmolerjez knihiczišcežerni w Budyschinje a łu tam dostacź sa sčtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

Njedzela Duasimodogeniti.

Jan. 20, 19—35. To je tón rosdźěl bjes śwětnym a duchownym měrom. Śswětny měr wobsteji w tym, so je prjecź wšate to swonkowne słe, kotrež njeměr czini, na pšchikład, hdyž njepšheczałjo město woblehnu, dha je njeměr; hdyž pak łu njepšheczałjo prjecź, dha je sažo měr. Tak ma ło tež i łhudobu a i łhoroscźu; tak dołho hacź cze wona tyszchi, njejšy i njej spokojom; hdyž pak ło wotšali a ty njesbože wotbudžesch, dha je sažo měr a pokoj swonkownje. Ale tón, kiž tajke czępi, njeje pšchewobroczeny, wostanje runje tak styšniwy, njech je njesbože tu abo niz; jeno so wón jo czuje a so jeho tyszchi, hdyž je tu.

Ale łšchesczijanski abo duchowny měr pšchewobroczi jo tak, so swonkownje njesbože wostanje, jako njepšheczałjo, łhoroscź, łhudoba, hrěch, czert a šmjercź, tola snutškownje je měr, šylnoscź a troscht w wutrobje, so wutroba wo žane njesbože njerodzi, haj so je łhroblischa a wješelischa, hdyž tu je, hacź hdyž tu njeje. Duž rěka tajki měr, kiž je wyschšchi hacź rosom a wšchě myšle. Pšchetož rosom njemóže žadny měr sprošymicź hacź jenož šwětny abo swonkowny měr; pšchetož wón njemóže ło do teho namafacź abo jo sapschijecź, so je měr, hdyž je słe tu, njewě, tak ma ło człowjek spokojeć a troschtowacź; teho dla mēni wón, hdyž tu słe je, dha je měr tež prjecź. Hdyž pak tón Duch pšchindže, wostaji drje swonkownu tyszchnoscź, pošylni pak człowjeka a czini i bojasneje łhroblu wutrobu, i njepokojneho pokojne cziche šwědomnje, so je tajki człowjek w tych wězach łhroblu, šwažliwy a wješely, w kotrychž ło hewat wšchón šwět nastroži.

Ś wotkal pšchindže jemu to? Ś wěry do Šhrystuša; pšchetož hdyž do teho šnjesa wěrja i prawej wutrobu, so wona móže sawěrnje prajicź: Mój šnjēs Jēsuf Šhrystuf je pšches šwoje horjestacze moju nusu, hrěch, šmjercź a wšcho słe pšchewinył a chze tak pola mje a so mnu bycź, so mi niczo pobrachowacź njedyrbi na czěle a na duschi, so mam wšcheho doscź a so mi žane njesbože njemóže šchłodzicź; hdyž ja to wěrju, dha njeje móžno, so móžu sawutlicź a ło bojecź, kažkuliz mje hrěch abo šmjercź tyszchitej. Pšchetož pšchezo je wěra tu a praji: Tyszcha-li cze hrěchi, štroži-li cze šmjercź, dha šlož šwojej woczy na Šhrystuša, kiž je twoje dla wumrjek a horjestanył a wšcho njesbože pšchewinył, šchto dha chze tebi nētk šchłodzicź. Čžeho chzesch ło bojecź? Teho dla tež, leži tebi druhe njesbože na šchiji, na pšchikład łhoroscź abo łhudoba, dha šamkni woczy a pohladaj na Šhrystuša a dzerž ło jeho, dha budžesch troschtowany a pošylnjeny. Tak wulke njeje žane njesbože, kotrež tebje šetka, so móže tebi šchłodzicź a cze tyszchicź, jeli so na Šhrysta hladašch a do njeho wěrishch; teho dla je njemóžno, so hdzež je wěra, tam tež njeroscze plód teho mēra.

Duž mamy tón plód, na kotrymž ło pošnaje, kotši łu prawi łšchesczijenjo. Pšchetož šchtož nima nutškownje mēr, hdzež ma šwět luty njemēr, a njeje wješely w tym, šchtož je sa šwět luta šrudoba a žaloscź, tón hišcze žadny łšchesczijan njeje a hišcze njewēri. To wšchaf špewaju tež nētk w tym czašu wšchudžom w łhěrłuschu wo šnjeso wym horjestaczu; ale njesrošymi je nimale nichtón. Šchtož je jón czinił, je drje prawje sprošymil. Wón njeda jo

pschi tym wostacj, so je tón Anjes horjestanył, kaž wón praji: Ahryst je horjestanył a se wschej' martry czahnył; jako by s tym dosc' bylo, ale wón czehnje to na naß a pschistaji: S teho so mamy sradowacz. Kaß paß móžemy so jeho sradowacz, jeli so niczo wot njeho nimamy a wón nasch njeje? Duž, dyrbi-li so jeho sradowacz, dha dyrbi wón moje najwyschjsche kublo bycz, kotrež mi k dobremu pschińdze. A naposledku wobsamtnje wón: Ahrystuß chze naß troschtowacz, so njemóžemy a njedyrbimy žaneho hinajšcheho troschta mječ, khiba Ahrystuša. Wón chze sam a jeniczi tón bycz, na kotrymž wißamy we wsch'em njesbožu, pschetož wón je wscho pschewinył nam k dobremu a psches swoje horjestacze troschtuje wón wsch'e nastróžane myßle a sradne wutrobny.

Dr. Marczin Luther.

Rhoschczér s Delan

abo

Kak je něšto s Božej pomozu do rjaneho samoženja pschischoł.

(Bofracžowanje.)

Wot nět' paß bě Jan wschón sahorjeny, jeho fara bě sa njeho, sčtož sa bura jeho kubleschto, wón bě pilny, wjeßelny — a wjeßelny bycz je něšto druge a hinasche, dhyli mórczecz a pokhmurjeny wokoło kłodžic. Wschitzy ludžo w Delanach mējachu na Janu swoje wjeßele. Žadny jeniczi bur tam njebe, kiž był jemu njeprajil: „Jeli žanych prutow sa kchoszczje trjebasch, dži bebi po nje do mojih kerkow, ale njeskaž mi žanu młodu brěšyczku, a pomylł bebi pódla na nasche žónske, — te wjele kchoszczow sa lěto pschetrjebaja, ničto njewě kaß wjele.“

To wschał jim tež Jan scžini a wsch'e buriske žony mējachu jeho radny. Žana njechascche bebi sa swoje pjenjesy kchoszczow nakupicz, — te dyrbjachu jim po prawom jich mužizy wudželacz. Ale kóždy sam wě, kajke tu na swěće je. Mužizy ludžo bebi s drjewa-kalanjom wjele nječinija a su na to lěni, ale s kchoszczewudželanjom jim wjele mjenje ničto pschińcz njewě. Takle so husto sta, so bě w domje wulka nusa wo kchoszczje, tu paß te žónske spochi najbóle czujachu a husto bě sa to pola nich s domjazym měrom někajka njewěsta wěž. Nětkle paß bě tu Jan se swojimi hotowymi kchoszczemi, priedy hacž bě so něšto na nje dopomnił a sa džiwo so hdy sta, so dyrbjescche jemu žana hosposa prajicz: „Žano, s naschimi kchoszczemi kmy pschi poshlenim.“ Žeho kchoszczje paß bechu wsch'e duschnje wudželane a twjerdže powjasane, wsch'e wjele lěpsche hacž te, kajkež bechu jim hewał jich mužizy s njelóschtom wudželali, a kotrež so bórny rósno sdawachu abo wotupichu, kaž byle wschitke s wowsneje kłomy wudželane.

Wsch'e te kchoszczje paß jim Jan, kaž so wě, do doma darmo pschinjeße, ale tola wone žane jeho najtunišche njebechu. Te pruty sa nje wschał mješesche Jan wschitke darmo, ale sa te hotowe kchoszczja, kotrež wón buram darmo do kžezow snoßy, dosta wón wjele dobrocziwnych darow s hospodarstwa, pokrotu khlěba, abo hornyczł młoka, křašy kaß, bėrny, pramu rėpu, abo kólrėpu, wscho tajke wschał na burškim kuble wulku pľaczijnu nima, dokelž maja wscho tajkele samy se swojich polow, ale sčtož dyrbi bebi jo kupicz, wě, so dyrbi so sa wscho tajkele kžetry pjenjes wudacz. Tu praji jemu jena: „Žutnje budžemy butru dželacz, pschińdz bebi k nam pschipołdnju po butsanu!“ Esadu paß mješesche Jan tał wjele, kaž jeho trjebasche, a Boži khlěb bebi husto žadny pschikupicz nje-trjebasche, tał wjele bechu jemu te burawki nadaše.

Žadny džiwo njebe, so Jan pschi tym derje stejescche, pschetož wón bě slutny cžlowjek. Sdnyž bě kobotu do města dojel, nje-pschecžini wón w nim ženje wjazy hacž džewjecz nowych: Dwa kroschaj sa hejdušchnu kóbaßu a kroschik sa poß zakty (tu paß wón spochi macžeri domoj pschinjeße, pschetož wón bebi k kóbaßy swoj khlěb pschikußowasche, kotryž bě bebi wot doma kobotu pschinjeßł). Druhdy w mješce tu abo tam něšto s kuchiny dosta, sčtož jemu derje seßłodži, ale hušczischo wón to darjene sam njesje, dokelž chžysche jo radšcho domoj swojej macžerzy pschinjesč jako sajeczki khlěb. Wón bebi takle pschi bebi myßlesche: Cžlowjek njewě spochi wscho do so tykacz, hdyž něšto jěcž dostanje. Kłóbd tradacz a njewjedzcz, hdyž něšto jědže kem wosmjesch, — to je sła wěž. Wón paß wjedžescche; so, hdyž domoj pschińdze, macž hdyž s jědžu na njeho cžaka a so so wona sa njeho swěru

stara. Wona derje wjedžescche, kajke ma cžlowjek na tym swoje wjeßele, hdyž kłóbdny domoj pschińdze a swoju jědž doma hotomu na blidže stejona namaka. Sčtož wě, so doma něšto k jědži namaka, pschińdze najradšcho s kłóbdnym brjuchom domoj, a móže bebi jón doma naßyczicz. — Sčtož paß doma niczo hódne jěcž njenamaka, naßycziti bebi jón radšcho druhdže pola zušych ludži, pschińdze husto s poknej kłowu domoj, je doma bórčatny a mjersazy, a tajkemu so doma niczo njelubi.

Jan žadny nahrabny njebe, ale bě jara slutny. Tajkich pjenjes so njekajescche, kajkež bě sa něšto wužitne wudał. To wón chžysche, so dyrbjaka so jeho macž s jědžu a s draštu dobro mječ. Wón bebi tež nowe rjane kóžo kupi, a wulke wjeßele jemu cžinjesche, hdyž bě bebi mohł nowy wótry nóz abo drugi grat nakupicz. Esam paß wón pschistojny wuhotowany kłodžescche, niz pschiny, ale w duschnej dobrej drascze. — Sčtož ma dobrej woczki, tajki hnydom wuhlada, hdyž na žaneho cžlowjeka pohlada a bebi jeho dom a jeho draštu wobhlada, kaß s tajkim cžlowjekom stej, hacž pola njeho horu horje dže abo s horu do doła. Na Janu bě widžecz, so s nim do přědka, horu horje dže, niz s jeho pschinosčju, ale s jeho cžitotu a s jeho swěrnosčju. Na tym mējachu wschitzy burjo wo wšy swoje wjeßele a popschachu Janej jeho saßlužbu, wschał wón se swojim dželom a se swojej pilnosčju do přědka pschińdze, niz paß se žanym ludžiwufranjenjom. Jan bě tež wobstajny modler. Sdnyž bě tu luba Boža njedžela, tehdy pola Žana stajnje rěkasche: Njedželu so njedžela, tehdy wón dopoždny do Božeho doma kemschi dóndže, popoždny paß wja bebi swoju bibliju s khamorcžki do ruki a wuczita bebi a swojej macžerzy staw, a se spěwarškich kžerlusch, dokelž bě wona na woczki trochu kłaba, so bebi sam wjele wuczitacz njemóžescche. Po tym paß bebi hišczje něšto bebi samemu k wjeßelu scžini. Wón mješesche w swojej kschinzy kschiczil, do kotrehož bebi swoje nahromadžene kroschki a kšěborne kladžescche. Te bebi wón njedželu popoždny se swojeje kschinki wuwša, naßadža bebi je jedny po druhim na blido a hladasche, kaß wjele jich wsch'e do hromady ma. Wjes jeho kšěbornymi bechu tež něotre wulke křuchi, swětkle tolerje, na kotrychž bě wopon s dwěmaj džiwmaj mužomaj, kotrajž mataj kóždy w swojej horščezki tolstu heju. Na tyhle mješesche wón swoje najwjetšche spodobanje.

(Bofracžowanje.)

To je prawje.

„Džedo, kmem ja mašu khwilku pschi tebi wostacz?“

„Haj, pój jeno kem, moje džeczjo. Bofnyšimój so khwilu psched kžezu, tam kšónciko rjenje swěczi a moje stare stawy w-hrjewa. Ja kym hdy kawrjenzowny sčtomil won stajil, tón dyrbi tež wjedžecz, so je nět' nalěczo; sčma je dožho dosč traka.“

To běsche stary kłodžnik Schczěpan, kiž s tej malej rěczescche; běsche jutrowniczka a — sčtož woßebje staremu Schczěpanej wjele pľaczescche, bě přeni nalětni dženi. Teho dla so wón po starym waschnju kemschi pobnyšchi khwilu wukhodžowasche. Nětk běsche to lube džeczatko pola njeho. Wón so praschescche:

„Hdyž dha paß by hišczje pobyla, moja luba Marka?“

„W džeczazej Božej křuzbje. My mējachmy jutrownu stawišnu, dyrbi ju tebi raš cžitacz?“

Stary Schczěpan pošivny, duž Marja bibliju pschinjeße; wona jara rad cžitascche — woßebje tajtu rjanu stawišnu. Wona s tajkej radosčju cžitascche, so stary se spodžiwanjom na nju hladasche.

„Sčto dha mašch, so by tajka wjeßeła?“ so wón praschescche.

„Tón předar nam praji, dokelž je Žesuf Ahrystuß horjestanył, budžemy tež my wschitzy horjestanycz a s nim w njebeßach bydlicž; mój luby nan a tež moja luba wowska; njesby dha tež ty wjeßeły, so ju sašo wuhladaš?“

Stary Schczěpan niczo njewotmolwi a bebi pschewyßlo ros-pominašche, sčto běsche mala powjedala. To same běsche jako džeczjo křuschal, ale sapomnił; jeho žiwjenje běsche pokne džela a próžy bylo, na kóžki běsche psches žolmy jědžil — wětry a strachi pschětrał. Wón běsche so na morju tež w nusy k Bohu modlił, wón ženje přel njebe, so je Bóh. Wón běsche wulke města w-hladał, pomjatka hódne podawki naßonił, rjekowste skutki wob-džiwal — ale k temu wsch'emu žadny Bóh trebnny njebe. A tola běsche tón rjek, kotrehož najbóle cžescžescche a najkřubšcho lubowasche, kžezor Wylem I. Schczěpanej so lubjesche, so tón knježer Bohu cžecz dawasche, dokelž bě to dobre sa lud a teho dla kžezora Wylema hišczje wysche cžescžescche. Ale: rěczecz a wopravdže

wěricz je dwojaka wěz. Schcžěpanowa žona wumrje, bórsh po tym jeho jeniczi hyn. Jako běschtaj taj lubowanaj do rowa puszcžěnaj, Schcžěpan přeni krócž na hłowa pschi rowje posklučasche: „Ja wěrju do horjestawanja teho czěła a wěczneho žiwjenja“. Přeni krócž móžesche tón kherlusch, kotryž bě tak bjes pschemyhlenja prajit, řobu spěwacz: „Jesuf moja nadžija a mój sbóžnik, tón je žiwj“. Tola pak sažo hinasche myšle pschiudžechu: „Schtož je mormy, tón je mormy. Nichtó njeje sažo s rowa wuschot; hdyž dyrbjeli bycz, kotřiz řu hižo lěto a džen pohřebani?“ tak myšlesche, ale pschi tym jemu derje njebě. —

Marja czitasche s mitym hlořom a s džěczazej wěru jutrownu stawisnu dale; staremu řobžnikaj klinczachu te hłowa kaž hloř s džěczajtwa do wutroby. Teho wutroba běsche njeměrna —; wón džěstejesche řwójemu řonzej tak blisko, — tak rady by jo wjedził, hacž je tamnu řtronu tež hijsche wěsty pschistaw? Hdyž řo rostlina do řemje řadza, dyrbi řo najpředy džěra wurycz; hdyž dyrbi řo rostlina wěry do nascheje wutroby puszcžicz, dyrbi řwijat Duch předy w njej rycz a džělacž.

Lěto běsche řaschlo wot tamneje jutrowniczi. Bórsh sažo jutrowne řwony řaswonja. Řrudžaza powjesč džěsche psches nasch wótžny řraj. Řhěžor Wylem I. wote řschittich lubowanj běsche po řrótkej řhoroszi wumrjet. Řjelicžene řylsh řo wupřafachu, řyly lud řarowasche. Tež řtary Schcžěpan řarowasche, kaž tehdom, hdyž taj jeho řemrjeřchaj. Řóždy by rad něschto wo jeho řhoroszi, wo jeho posłednich řłowach naschonił. Na řmjertnym řožu człowjet wupřaji, řchto jeho wutroba řacžowa. Řóždy czasřopiř, řiz wo posłednich dnjach a wo řmjerczi wulkeho řhěžora powjedasche, Schcžěpan czitasche. Pschi tym jemu řylsh s woczow řapachu — wón czitasche s posłehowazej radořczu, řo jeho řhěžor řjet wosta hacž do posłednjeho wofowitřjenja. Ale jene řłowo běsche, psches kotřez Schcžěpan njemóžesche, wón je sažo a pschezo sažo czitasche, kaž běsche duchowny řhěžorej mało řodžinow do řmjercze řronczka s Božeho řłowa czital, n. psch.: „Ja wěm, řo mój wumožnik žiwj je; Řhryřtuř je to řhorjestawanje a to řiwjenje“. Na to řhěžor wótřje a řrořymliwje wotmolwi: „To je prawje“. To bě jeniczi řas, řo wón to wotmolwjenje da a to řunje na to wulke řrašchenje Schcžěpanowe, hacž je Řhryřtuř žiwj, hacž je wón to řhorjestawanje a řiwjenje; — wón wotmolwi: „To je prawje“.

Teho řhěžor, wulki a móžny, mudry a řosomny, řiz běsche tak wjele wohladał a naschonił — hacž tež tón tola něschto wjazh wjedzał njebě, hacž řtary Schcžěpan. — Sažo řwonja jutrowne řwony s nowa, budže nětk tón řtary Schcžěpan s wutrobu řobu řpěwacz móż:

Jesuf moja nadžija
A mój sbóžnik, tón je žiwj,
To wě moja wutroba,
Teho dla řym prawje czily,
Tak ta dolha řmjertna nóż
Na mni nima řanu móż.

Wschědne jutry.

„Jutry leža sažo řady nař“, praji ludžo. Hdyž pak je řchescžijanřka wutroba woprawdže jutry džeržala se řiwym řbóžnikom, tam njebudže wot nětka niz jeno řoždu njedželu řwijat, wjeřelsh jutrowny džěni, ně, řožde nowe ranje budže tež prawe jutrowne ranje. Řak to pónžje? Řromny muž se 17. řěřřotka, dr. Lindemann w Řostocku, móže nam jo wuczicz. Tón bě pola řastojnskeho řbratra w Stralsundže, řředarja dr. Baudevina, hōřč a wosta psches nóż pod jeho řěch. Džělesche pak ředyn s domjazyřh s nim řpanřku řomorku a bě řwěđ, jako doktor řwójou řařřchu modlitwu řpěwasche; bjes řruhym řřyschesche wón tež, řak Lindemann pschi tym řłowa s Řutheroweho jutrowneho řhěrluscha džesche:

My řwječizimy tón řoczny czasř
Nětk w řdobnej wjeřelosezi atd. (103, 6.)

Tamny řo na tym jara džiwasche, dořelž bě hižo po řwijatřach a powjedasche řospodarzej wo tym. Dr. Baudevin, řam požadny řhonicz, czeho dla wón tule jutrownu modlitwu řpěwasche, wopřascha řo jeho lubeho řosčza wo to. Lindemann wotmolwi, řo ma wón protřfu, w kotřez řoždy džěni jutry řteja, pořasa pschi tym na řwójou řibliju a džesche: „To je ta protřfa. Pschetož řyła řiblija mi pořasuje, řaž njeřřym jeno w řwjatej řchescžizny jutry džeržal, ale řaž nětk tež řoždy džěni jutry džeržecz řam.“

Teho řospodař řo wopřascha, řak řo to wřchědnje řtacz móžesche a Lindemann jemu řosřadowasche: „Hdyž ja řano řtanu,

dha je mój přeni řhōb s jutrownymi řonami (Řark. 16, 1) ř Jesufowemu řowu; tam řo potom modlu:

Daj, řo w czasřu teho ranja
Dženřa řwěru pořtanu
S duchowneho řkeho řpanja
A řo řtaram řa duřchu,
So, hdyž řudny džěni b'dže pschicz,
Řjetřebał řo pořřožicz. (344, 4.)

Tak hysto, hacž řym w řpowjedzi řwój řřech s wutroby pořnał a wodawanje dořtał, dha řěka w mni: Řož řřechow je řo minřla, řaleluja. (103, 6.)

Hdyž ja ř Božemu řlidu řhodžu, dha džerzi moja wutroba tule jutrownu nutřnoscz:

My najěmy řo mařanzow
Nětk s Bořa w dobrym řěrije,
Řwař řtary řjedžimy s wutrowow
Řo řchescžijanřkej wěrije;
Řhryřtuř řam řo ř jědzi da
A nasche dnřche nařřczza,
Ta wěra nochže řruhěho. Řaleluja. (103, 7.)

Hdyž řředowanje řřyschu, dha řu tež lute jutrowne řředowanja; pschetož řschitke na to džěja: „Wozucz, řiz ty řpiřh, a řtan wot mormyřh, dha budže cze Řhryřtuř řosřwětlicz.“ „Daj wřchal, řo Baudevin wopřascha, „řak pak budže se řwječženjom jutrow řamřh?“ „To je potom“, wotmolwi Lindemann, „tón prawy, wulki džěni. Řotom džeržu řruhowanje řam se řobu, řak řym hacž dořal jutry džeržal? Řacž řym řo tež wřchědnje na řwójou řchescžiznu s wutrobu dopomnił? Řacž je wřchědnje we mni tón nowy człowjet řhorjestanył, řiz je w prawdořczzi a řwjařtosczzi pschěd Bořom řiwj? Řacž řym Bože wotřasanje řak wuziwal, řo je řiwj řbóžnik tež řawěrnje we mni řiwj? atd. Da-li mi Boža řnada řajke řwěđčjenje, dha řo jemu pořornje we wulkim jutrownym wjeřelu džakuju. Hdyž niz, dha řu do řo, řo byř jo dale řěpře czinił. To je, czeho dla řožde ranje řpěwam:

My řwječizimy tón řoczny czasř
Nětk w řdobnej wjeřelosezi,
Tón Řnjēs da řřhadžecz pola nař
To řřonžo we prawdořczzi,
Řiz nař s řnadu řosřwěczzi
A nasche duřche pschějařni,
Řož řřechow je řo minřla. Řaleluja.

Jesufowj řchiz je mój řralowřki wopon.

Hdyž chze řwijat řapōřchtoł řan wěryřym řchescžijanřam řich wřřofu czěřcz wopřacz, řapoczne s řymi řłowami: „Řhryřtuř je nař lubował a wotmřł je řwójej řrwju a je nař řralow a mēřchnikow řczinił pschěd Bořom a pschěd řwójim Wótřom.“ To řawěřczje ničžo řnadne njeje, lube duřche, řo řmy my řralojo, niz pak řemřzy — ale duchowni řralojo. Pschetož my řmy tón wuřwoleny narōb, to řralowřte mēřchniřřwo, wot teho řrala wřschittich řralow a řnjēsja wřschittich řnjēsow pořodženi po jeho woli pschēs to řłowo teje wěrnoseze. My řmy jako řralowřřta njewjēsřa, řemu řralej teje czěřczje, řesufej Řhryřtuřej, řwjařani a řo teho dla řralowřřte džowřki mjenujemy. Tak řmy tež my jako řralojo řronowanj, řudny s řnadu a řmiřnosczju, řam pak s czěřczju a řrařnosczju. Teho dla řu tež w přeniřh řchescžijanřřkřh wōřadach řchescženym řrona na řłowu řtajena ř wopōřasřmu, řo řu nětk řchescžijenjo a řralowřřte džěczzi. My řmy tež řralowřřřu drašřu wōbleczeni, mjenujřzy drašřu teho řboža a řuřnju prawdořczje, kotřuz je nař nasch řralowřřki nawōženja wōblek. Hdyž dha pak je to řraleřřwo, řuba duřcha, hdyž řmy řralojo? Řiz w řutřm, ale w řamnym řwěczje, pořtom řakle budžemy řerbowacz to řraleřřwo, kotřez řam pschihotowane je wot řpoczatka řwěta. Tola pak řamny tež řudny hižo džěl na řym řraleřřwje teje řnadny, w kotřymž jako řralojo duchownje řnjěžimy nad řym bjesřbōžnym řwětom, nad czertom a nad naschim czěle a řrwi.

„To řu řralojo“, praji řwijat Řhryřřostomus, „řiz maja řwōje czěłne myřle w řwójej mořzy; pschetož řchtož řajři je, tón řnjēzi, a wřchal wjazh hacž tón, řiz řralowřřřu řronu na řłowje nořny.“

Teho dla řastarřřku Diogenēs řralej Řlexandřej wumjetowasche, řo je niz wón, ale Diogenēs tón prawy řral. Řotřiz pak chzedza řpawni a wěryřzy řchescžijenjo bycz, czi řebi njedadža wot řwōjeho czěła a řrwje řralowřřte řnjēřřřwo wřacz — a řak řnjēža tež

we wërje nad helu, czertom, śwëtom a hrëchom, kiż dyrbja wšchë f jich nohomaj pschewinjene leżecz. Kralojo a wyboży knjeza maja swoje wošebite wopony, f kotrychż możesich jich majestoicz a wybo-
 foscż pónacz, n. psch. prjedawšchi franżowski kral mješesche wopon, w kotrymż bëchu tsi žolte lilije; šchpaniski ma wopon, na kotrymż řu jenož law, hodler a řchiz; jendželski wopon ma harfu a tsi czerwjene lawy; danski kral ma na řwójim woponje tsi módre lawy a tsi króny, řchwedski jeno tsi króny, prjedawšchi pólski bëheho hodlerja, wuherřki, kiż je nětcziřki ratuřki řhëžor, dwójny czerwjeny řchiz, prjedawšchi cžęřki mješesche bëheho lawa f dwojakej wopuschu. Šakřki kral ma na řwójim woponje ruczany wënz. To je tak pschischlo: Šako w lëcže 1180 řakřki kurwjeřch Albrecht romřkeho řhëžora Bjedricha prošesche, řo by jemu pschinarodženy anhaltřki wopon, cžorne řjady na řožnym poli, psches něfajke wupyšchenje wot jeho bratrow rořdželit, cžišny jemu řhëžor ruczany wënz, kiż runje na hłowje nješesche, na jeho řchit a tón bu teho dla pořdžišcho na řořu na njón wobrasowany a wosta wot teho cžafa tehdom na kurwjeřchowskim, něř na kralowřkim woponje. Šso teř powjeda, řo je tehdom kurwjeřchowski wopon dwaj řwawnej mjeczaj, psches řchiz položenej, do wopona dostał, dokeř je tehdomniřki kurwjeřch husto dohyczerřzy pscheczimo řerbfkim póhanam wojował. — Raž pať czi řwëtni kralojo řwoje wřchelake wopony maja, tak teř mamy my řchesczijenjo jako duchowni kralojo našch wošebity wopon, řakřiz japořchtoł Pawoł wobrasuje, hdyž wón praji: „Dha wřchaf budž daloko wote mnje řo řhwalicz, řhiba wot teho řchizja našcheho řnjefa řesom řhryřta, psches kotrehož mi tón řwët řchizowany je a ja temu řwëtej.“ — Duž, luba duřcha, wopomü, tak našch kra-
 lowřki wopon f řřoch řruchow wobřteji! Šchit na tym woponje je wënz f řawřenja a palmow pleczeny. Mëřto řklobuka řteji czer-
 wjeny řchiz a w wënzju leži řula řemje, psches kotruž je cžorny řchiz pscheschtapjeny. Šchit abo wënz wosnamjeni japořchtoł Pawoł ře řłowom řhwalba. Rařcha najwjeřřcha pať njewobřteji, řaž řebi řwëtni wojowarjo řwój řchit wřřoko džeržachu, w řemřkim řchicze, dokeř my tón řamy řreřbali njejřmy a řanyř ryczerřřki řkutkow dořonjeli — ale w duchownym dohyczerřřkim wënzju, pschezo řelenym, dokeř našche ryczerřřtwo njeje řane cžëlne, ale duchowne a řařke řu teř našche brónje. Raž widžimy, řo Pawoł wulki rořdžël cžini bješ tymi řhwalbami, hdyž wón praji: Dha wřchaf budž daloko wote mnje řo řhwalicz, řhiba jenicžzy wot teho řchizja našcheho řnjefa řesom řhryřta. Tu wřchaf japořchtoł jenož wo řych řalřhnyřch japořchtołach řëcži, kiż řhzedža řo pěřni řëžinicž po cžële a řo řhwalba, řo řhzedža pódla hiřchcže lewitřřke řakonje džeržecz. Še řłowa pať móža řo teř na wřchitke druhe řhwalby pocžahowacz, hdyž řo jedyn řhwalb řwojeje řyřnořcže, druhi řwojeje mudrořcže, řřecz řwojeho bohactwa atd. Šařkeho řhwalenja pať řo japořchtoł Pawoł wostaji a napřcheczimo praji, řo řo jenicžzy řhwalb wot teho řchizja našcheho řnjefa řesom řhryřta, mjenujzy teho řrařneho dohycžja na řchizju, hdyž wón helřkemu řadej hłowu rořtepta, runjež je jeho do pjaty řařať, to dohycže je našche; pschetož Wořu budž džať, kiż nam to dohycže dawa psches našcheho řnjefa řesom řhryřta.

(Pořracžowanje.)

Nješbožowni ludžo.

Ludžo řu, kiż řebi myřla, řo maja pschezo lute nješbože, a řo, hdyž řo druhim žyle hładzy dže, jim pschezo něřchto překi pschidže. Šdyž řhzedža řo řařzy rano řchřornje wobucz, tam jim mëřto prawejü — řo wë jim f hñëwanju — dwaj řchřornjaj řa řëwu a dwaj řa prawu nořu řtaji; hdyž pať woczü prawje woczünja, řa tym pschidju, řo řu wotmënjü pschezo wopacznu nořu do řchřornja řřkali! Šdyž řwoje nawoczü (brřlu) pyřtaji, niřdže namafacz nejřku, wřchudžom hładaja — řřoncžnje řo namafaja — a to na nořu! To teř bješ řwarjenja nimo njëdže a pořlednje řłowo je řoždy řřocz: „My řmy lutemu nješbožu wustajeni.“

Řadžiny piřar f M. bëřche teř řařki dživnuřřki, kotremuž wřchitko překi džëřche. Přchi wřchëm, řchtož by řapoczaj, by řebi myřliř: řchto budže řo mi řleho řřacz? Š řařřimi myřlemi řřupařche teř njedžëlu popořdnju po puczju, kiż do wřř S. wjedže; wón řhryřche tam řwoju řotru wopyřacz, řotraž bëřche f wuczerjom woženjena.

Dženřa mješesche wošebje řpodžiwne cžucže — wón bëřche domach hnyřom prawe řchřornje namafaj, wot řuknje pschi woble-
 cženju řadyn řnjëř wotlecžaj njebë, řaž hewaj; w řuczřku bëřche

hižo řiř pschihotowany řtejať — to bëřche pschewjele řboža, duž dyrbješche nješbože hiřchcže pschidž.

Duž njebëřche to řane wješële puczowanje psches řraj, hdyž teř řwörba Wořa řjana a řwřatoczna w njedželřkej cžišchinje pschëd nim ležesche. Šařzy řu řuczü ludžo. Woni řebi njewërja wo-
 dychnyř, řaž nuřne by jim teř było, hdyž řu řuřy řhđžen pschi džële njestrowy powëtr do řo řrëřbali, woni řebi njewërja f njebje-
 řam pohładacz — pschetož tam řteja druhdy mřoczajřki.

Mřoczajřki! Prawje! To móže řo jenož jemu řamemu řřacz, pomyřli řebi řary piřar. Mřoczajřka tam horje cžëhnje! Šdyž wón na řraj wón dže, tehdom řo runje deřchczit dže, hdyž je teř poť lëta řuřo było — a hdy by řo f módreho njëřa hič dyrbjať. Najwëřřčičho pať — hdyž je řebi cžłowjeř pschëdeřchcznit řabyl.

Hižo řo pschëřapuje — a řo wë, wón bëřche runje žyle nowy řwobřëřny. Řhëřřje pod řchřom! Wón řebi řhornar řhorje řčžini. Přhycž řo f njemu cžišczü. Mješ tym řo přhycž bješ řarowřcže do powëtra hłada, jeho řnjëř žyle řrudny řteji a hłada do wješki, pschëd nim ležazeje. Poť hodžiny řreřbařche jenož hiřchcže řjenje byč, potom móžesche řo deřchczit hič, řaž wjele řhryřche, wón by pod řřëřu był — ale ně, runje něřko!

Šřoncžnje je řo pschëřtało — wón je dořchot.

Duž jemu wuczer napřcheczimo pschidže:

„Pomyřlcže řebi, řwako, řařke bëřche řbože, řo řo deřchczit džëřche. My bëřmy hižo řapřchahnyři a řhryřmy f pschëczëlej M. do ř. na wopyřt jëcz. Duž bu wjedro njewëřte a ja řařo wu-
 pschahnyř. Ty nař domach nadeřchot njëby a by prajiř: Šařke něřchto móže řo jenož mi řřacz. Ale pohłuchaj dale! Šdyž wös řařo do bróžnje řřorkam, tam po wohenju wonja. Ša hładam — woprowdže, w wotlepje řłowy řo řëhli, řchřëczřta f mojeje řigary bëřche najřřerje nuts panyřa. Mřo, řřach bëřche bórřy wot-
 wobrocženy. Ale pomyřli řebi, hdyž řo deřchczit pschidžot njëby a my byřmy wotjëli! Pořna bróžëň by řo derje palřa a ty wëřch — teř twoje nalutowane řřochki nutsřa řëž!“

Wjeczor na dompuczju bëřche řary piřar řara řamyřřeny. Wón řebi pschëdewřa wřazy řať njemorkotacz a řwarjecz na nješbožowne pschipady; pschetož řu wone řtajnje pschipady?

Šesuf řhryřtuř hrëřchnikow řbóžnyř cžini.

Wo mlódyř cžłowjeřu, kiż bë w pjatnatym lëřřtotëřku řiwny, powjeda nam řtawřřna f řamneho cžafa: Wón bëřche we řřřř-
 nořcži wo řwoju duřchu; wón řo pohycžesche na wřcho móžne wawřnje, ale jeho řadwëłowanje bu wješche. Duž jemu wudawř noweho řestamenta do rukow pschidže a wón řapoczja řhutnje w nim cžitacz. Šako pať f tym řłowam pschidže: „To je řawëřcže wërno a řara dořřojne řłowo, řo řhryřtuř Šesuf do řwëta je pschidžot hrëřchnikow řbóžnyř cžinicž, bješ kotrymž ja tón přëni řřym“ (1 Tim. 1, 15), pschëřta wón a te myřle jeho pschewřacu: „Šesuf řhryřtuř hrëřchnikow řbóžnyř cžini.“ Šeho řřřř řo řhubi, mër a wješële jeho wutrobu napjëlniřchtej — a to řrařne řwëdcženje je wón teř pořdžišcho ře řwojej řwřju řa-
 řgłowať.

Wřchelake f rořpominanju.

Ty dyrbiř woduřo a w nozy žyle cžiči řaž małe, řpřözne džëczü lubeho Wořa lubořcže prošhcz, dyrbiř jeho wo wřcho, cžëhož potreřbařch, duchownje a cžëlne — prošhcz, njëch je to najwjeřřche abo najmjëřřche. Nicžo pschewulke njeje, řo njëřmëř Wořa wo njo prošhcz, nicžo řa njëho pschewulke njeje, řo nočžyl czi dacz.

„Pomhaj Wóh“ je wot něřka niz jenož pola řnjëřow duchownyřch, ale teř we wřchëřch pschë-
 dawařnjach „Šerb. Rowin“ na wřach a w Budyřchinje dořřacz. Na řchřwörëž lëta placži wón 40 np., jenotliwe cžišřla řo po 4 np. pschëdawaju.